

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله آداب اسلامی ۹

بسم الله الرحمن الرحيم

احترام گذاشتن به مهمان واجب است، و آن هم بدلیل قول پیامبر ﷺ که می فرماید: «من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه». (بخاری (۶۰۱۸)).

یعنی: هر کس به خدا و روز رستاخیز ایمان دارد باید به مهمانش احترام بگذارد.

و مدت پذیرایی همانگونه که پیامبر ﷺ فرموده است، سه روز می باشد: «الضيافة ثلاثة أيام، وجائزته يوم وليلة، ولا يحل لرجل مسلم أن يقيم عند أخيه حتى يؤثمه، قالوا يا رسول الله وكيف يؤثمه؟ قال يقيم عنده ولا شيء له يقر به به». (مسلم (۶۱۳۵)).

یعنی: ضیافت سه روز است و حداقل آن یک شبانه روز می باشد، برای هیچ مسلمانی جایز نیست که نزد برادرش آنقدر بماند تا او را گناه بار کند، گفتند: یا رسول الله چگونه او را گناه بار می کند؟ گفت: نزد او می ماند در حالیکه او چیزی برای پذیرایی او ندارد.

مستحب است به مهمانان خوش آمدگویی گفت، ابن عباس روایت کرده و می گوید: وقتیکه وفد عبدالقیس پیش پیامبر ﷺ آمدند به آنان خوشامدگویی گفت ... (بخاری (۶۱۷۶)).

اجابه دعوت واجب است، همانطور که پیامبر ﷺ فرموده است: «ومن ترك الدعوة فقد عصي الله ورسوله». (بخاری (۵۱۷۷)). یعنی: هر کس دعوت را رد کند، با خدا و رسولش نافرمانی کرده است. و باز می فرماید: «حق مسلمانی بر مسلمان پنج تا است که از جمله آنها اجابه دعوت است». (بخاری (۱۲۴۰)). و مسلم (۲۱۶۲)). برخی از علما

شرایطی را برای حضور در این دعوتها ذکر کرده اند:

۱. نباید داعی جزو کسانی باشد که واجب و یا سنت باشد با آنان قهر نمود.
۲. نباید در محل دعوت منکری وجود داشته باشد.
۳. داعی باید مسلمان باشد.
۴. نباید کسب و کار داعی حرام باشد، و برخی گفته اند مثل آن که شغل برای کاسب حرام باشد نه اینکه حرام عینی باشد مانند خمر.
۵. نباید اجابه دعوت موجب ترک واجب گردد.
۶. نباید اجابه دعوت برای مدعو ضرری در پی داشته باشد.

برخی از فقها گفته اند: چهار چیز بر مهمان واجب است:

- اول، اینکه باید آنگونه که صاحبخانه می گوید، بنشیند.
- دوم، باید راضی باشد به چیزهاییکه برایش می آورند.
- سوم، نباید بدون اجازه صاحبخانه بلند شود.
- چهارم، هرگاه بیرون رفت، برای صاحبخانه دعای خیر کند.

ابن الجوزی (رحمته الله) گفته است، از جمله آداب مهمان این است که نباید پیشنهاد غذا مخصوصی را بدهد، و اگر او را میان دو نوع غذا مخیر نمودند، غذای ساده تر را انتخاب کند، مگر اینکه بداند صاحبخانه به نوع دیگر خوشحالت تر می گردد. (الآداب الشرعیة (۱۹۷/۳)).

روژه مانع اجابه دعوت نمی‌گردد، بدلیل حدیث رسول الله ﷺ که می‌فرماید: «إِذَا دَعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجِبْ، فَإِنْ كَانَ صَائِماً فَلْيَصِلْ، وَإِنْ كَانَ مَفْطِراً فَلْيَطْعَمْ». (مسلم ۱۴۳۱) این حدیث را روایت کرده است.

یعنی: هرگاه یکی از شما را مهمان کردند، به مهمانی بروید، اگر روزه بودید برای صاحبخانه دعای خیر کنید. و اگر روزه نبودید غذا را بخورید.

پیامبر ﷺ یکبار نزد عبدالله بن عمرو آمده بود، و او برایش یک پستی چرمی که داخلش لیف بود گذاشت، ولی پیامبر ﷺ بر روی زمین نشست و پستی میان او و عبدالله بن عمرو قرار گرفت. (متفق علیه).

اگر همراه مهمان کسی دیگر آمد که دعوت نشده باشد، باید مهمان برایش اجازه بخواهد، بدلیل حدیث ابن مسعود رضی الله عنه که می‌گوید: یک مرد انصاری بود مشهور به ابوشعیب و او غلامی داشت که گوشت فروش بود، ابوشعیب به غلامش گفت: طعامی برایمان درست کن که می‌خواهم پیامبر ﷺ را دعوت کنم، و غذا به اندازه پنج نفر باشد، سپس پیامبر را دعوت نمود و گفت تا پنج نفر می‌توانی با خود بیاوری، ولی بدنبال آنان یک نفر دیگر هم آمد، پیامبر ﷺ به ابوشعیب گفت: شما پنج نفر را دعوت کرده‌ای، و این مرد هم ما را دنبال کرده است، اگر دوست داشتی او را هم دعوت کن وگرنه می‌توانی او را جواب کنی، و او گفت: بلکه اجازه می‌دهم که بیاید. (بخاری ۵۴۳۴). این روایت را نقل کرده است.

خادم افراد بزرگ، می‌توانند در مراسمها و مناسبات آنان را همراهی کنند، بدلیل قول انس رضی الله عنه که می‌گوید:

مردی پیامبر ﷺ را دعوت کرد و من نیز با ایشان رفتم، در آنجا آب گوشت آوردند و در آن کدو بود که پیامبر ﷺ شروع کرد بخوردن آن و خیلی خوشش آمده بود، و وقتی این را دیدم من دیگر کدو را نخوردم و جلو پیامبر می‌گذاشتم، انس گفته است: از آن به بعد من کدو را دوست داشتم. (بخاری ۵۴۲۰) و مسلم (۲۰۴۱) (۱۴۵) این روایت را تخریج نموده‌اند، و در این روایت دیده می‌شود که انس به پیامبر ﷺ احترام می‌گذاشته و مؤدبانه کدوها را برای او کنار می‌زد و نمی‌خورد.)

نباید برای مهمان خود را به تکلف و زحمت زیاد انداخت، بگونه‌ای که از حد معقول بیرون رود، و این موضوع به عرف برمی‌گردد، پیامبر ﷺ گفته است: برای مهمان خود را به زحمت زیاد و غیرمعقول نیاندازید. (صحیح الجامع ۷۴۴۱).

باید با اجازه صاحب خانه وارد شد، و بلافاصله بعد از خوردن غذا آنجا را ترک کرد، مگر اینکه صاحب خانه خودش رغبت داشته باشد که بماند، بدلیل آیه قرآن که می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَبْظِرِينَ إِنَّهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْصَرُّوا وَلَا مُسْتَفْسِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيُّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۖ» (الأحزاب: ۵۳).

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در خانه‌های پیامبر داخل نشوید مگر به شما برای صرف غذا اجازه داده شود، در حالی که (قبل از موعد نیایید و) در انتظار وقت غذا

ننشینید؛ اما هنگامی که دعوت شدید داخل شوید؛ و وقتی غذا خوردید پراکنده شوید، و (بعد از صرف غذا) به بحث و صحبت ننشینید؛ این عمل، پیامبر را ناراحت می‌نماید، ولی از شما شرم می‌کند (و چیزی نمی‌گوید)؛ اما خداوند از (بیان) حق شرم ندارد! و هنگامی که چیزی از وسایل زندگی را (بعنوان عاریت) از آنان (همسران پیامبر) می‌خواهید از پشت پرده بخواهید؛ این کار برای پاکي دلهای شما و آنها بهتر است! و شما حق ندارید رسول خدا را آزار دهید، و نه هرگز همسران او را بعد از او به همسری خود درآورید که این کار نزد خدا بزرگ است. جلو انداختن بزرگان و کسانی که در طرف راست قرار می‌گیرند، آنگونه که پیامبر ﷺ عمل می‌کرد که وقتی کسی آب را می‌آورد می‌گفت ابتدا به بزرگان و افراد مسن بدهید، (ابویعلی ۴/۳۱۵) (۲۴۲۵) آترا تخریج نموده و حافظ گفته است، سندش قوی است؛ فتح الباری (۸۹/۱۰). و نیز می‌فرماید: «مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيَجْلُ كَبِيرَنَا فَلَيْسَ مِنَّا». (بخاری این حدیث را در الادب المفرد روایت کرده است ۳۵۳).

یعنی: هر کس به کودکان رحم نکند و به افراد پیر و مسن احترام نگذارد، از ما نیست.

آلبانی (رحمته الله) بعد از اینکه حدیث ابن عمر را می‌آورد، می‌گوید: پیامبر ﷺ فرموده است: «أَمْرُنِي جَبْرِيلُ أَنْ أَقْدِمَ الْأَكْبَارَ». یعنی: جبرائیل به من دستور داد که افراد مسن را جلو بیاندازم.

و حدیث رافع بن خدیج و سهل بن ابی حنمه که در حدیث القسامه می‌گویند: عبدالرحمن بن سهل – که کوچکترین فرد مجلس بود قبل از دوستانش شروع کرد به

صحبت کردن، که پیامبر ﷺ فرمود: «كبر، الكبر في السن».

و یا حدیث عایشه (رضی الله عنها) که می گوید: مسواک می زدند در این حال به ایشان وحی شد که مسواک را به بزرگتر بدهید.

و مهلب گفته است: این وقتی است که به ترتیب ننشسته باشند، ولی اگر چنین باشد در اینصورت سنت است از سمت راست شروع کرد. (السلسلة الصحيحة، باب تقديم الاكابر في الكلام والسواك لافي الشرب).

آلبانی (رحمته الله) حدیث عبدالله بن ابی حبیب را آورده که از او سؤال شد آیا چیزی از پیامبر ﷺ به یاد داری؟ او در جواب گفت: پیامبر ﷺ نزد ما در مسجد قبا آمد، من هم در آن وقت که نوجوانی بودم، آمدم و در سمت راست پیامبر ﷺ نشستم، و ابوبکر در سمت چپ نشست، سپس نوشیدنی خواست و از آن نوشید و سپس آنرا به من داد که در سمت راست بودم و از آن نوشیدم، سپس بلند شد برای نماز خواندن و او را دیدم که با نعلهایش (دمپایهایش) نماز می خواند. سپس عبدالله گفت: این نص است بر اینکه ساقی از سمت راست شروع می کند نه از بزرگان قوم و یا عالمترین و یا فاضلترین آنها.

روایت شده که پیامبر ﷺ داشت آب می نوشید که از سمت راستش یک اعرابی بود و در سمت چپش ابوبکر، و عمر رو به روی او بود، عمر از ترس اینکه نکند پیامبر ﷺ ظرف آب را به اعرابی بدهد گفت: یا رسول الله ﷺ آنرا به ابوبکر بدهید، ولی پیامبر ﷺ چنین نکرد و ظرف را به اعرابی داد، و فرمود: «الأيمنون، الأيمنون».

الأيمنون». (السلسلة الصحيحة (۲۹۴۱).

مهمان باید بعد از خوردن غذا برای صاحب غذا دعا کند مانند این دعاها: «أفطر عندكم الصائمون، وأكل طعامكم الأبرار، وصَلَّتْ عليكم الملائكة»، (ابوداود (۲۸۵۴) آن را روایت کرده و آلبانی آنرا صحیح دانسته است.) «اللهم أطلع من أطلعمني واسق من أسقاني» (مسلم (۲۰۵۵) این روایت را نقل کرده است.) «اللهم اغفر لهم وارحمهم وبارك لهم فيما رزقتههم». (مسلم (۲۰۴۲) این روایت را نقل کرده است).

سنت است نسبت به کسیکه در پهلوی نشسته است توجه داشته باشد، و او را بر خود ترجیح دهد، و اگر هنگام غذا کسی بالای سرش ایستاده بود، باید به او دستور دهد بنشیند، و یا اگر خادم و یا مملوک او بلند شد برای برآورد کردن نیازهای سیدش و برایش آب تهیه می کرد، سید باید بکوشد برایش لقمه های لذیذ برایش بگیرد و به او بدهد، و اگر با نینایی غذا خورد باید از آنچه روبرویش است او را آگاه می کند.

اشکالی ندارد که برخی با هم غذا بخورند، ولی نباید از سفره ای به سفره ای رفت، و صاحب خانه می تواند که برای برخی از مهمانان غذاهای مخصوصی را تهیه کند اگر بقیه ناراحت نشوند.

هر غذایی که آماده شده، بدون اینکه خود را به زحمت بباندازد روی سفره می گذارد، و برای جلو آمدن اجازه نمی خواهد.

از جمله آداب مهمانداری این است که باید صاحبخانه، مهمانها را خدمت کند و با گشاده رویی و شادابی هرچه تمامتر با آنان برخورد کند.

و از جمله آداب مهمانداری اینکه باید صاحبخانه سخنانی جذاب بگوید که مهمانها خوششان بیاید، نباید قبل از مهمانها بخوابد، و نباید در حضور آنان از وضع زمانه شکایت کند، و هنگام ورود آنان باید گشاده روی باشد، و هنگام رفتن غمگین باشد، و نباید از چیزهایی سخن بگوید که آنان را بترساند، و نباید در حضور آنان از کسی ناراحت شود، بلکه هر طور که شده مهمانها را باید خوشحال کند، و بچه هایشان را فراخواند تا به آنان را خدمت کند.

و قتیکه غذا گذاشته شد نباید منتظر افراد خانواده نشست.

با بهترین و زیباترین جمله مهمانها را به خوردن دعوت کند، خداوند در قرآن درباره مهمانهای ابراهیم علیهم السلام چنین می گوید: «فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ». (الذاریات: ۲۶-۲۷).

«سپس پنهانی به سوی خانواده خود رفت و گوساله فربه (و بریان شده ای را برای آنها) آورد. و نزدیک آنها گذارد، (ولی با تعجب دید دست بسوی غذا نمی برند) گفت: «آیا شما غذا نمی خورید؟!».

باید غذا را به مهمان نزدیک کرد، خداوند درباره ابراهیم چنین می گوید: «فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ». یعنی: غذا نزدیک آنان گذاشت.

باید با مهمان غذا خورد، و نباید از صاحبخانه چیزی پرسید بجز از قبله و دستشویی، و نباید از مکانهایی که

حريم شخصی و جای زنان بحساب می آیند اطلاع پیدا کند، و نباید در جایی بنشیند که صاحبخانه نگفته است، و نباید از شستن دستها امتناع ورزد، و نباید از حرکات صاحبخانه ممانعت ایجاد کند.

می توان از خانه های فامیل و دوستان چیزی را خورد اگر آن غذاها را در جاهایی قفل نکرده باشند، و بداند که صاحب آنها راضی است با توجه به عرف و عادات. نباید به جایی که غذا می آید زیاد توجه کرد. باید سریع غذا را به مهمانها جلو انداخت، چون این کار احترام بحساب می آید.

امام ابن الجوزی (رحمته الله) گفته است: نباید مهمان را با گفتن: بخور و یا باید بخوری ناراحت کرد، بلکه غذا را کاملاً جلوی او می گذارد و بطور تصنعی آنرا جمع نکند. نباید کاری کند که دیگران خوششان نیاید، نباید دست

را روی سینی نگاه دارد، و یا نباید هنگام گرفتن لقمه سرش را روی سینی پائین بیاورد، و اگر چیزی را از دهان بیرون آورد رویش را برگرداند و با دست چپ آنرا بردارد، و نباید نصف لقمه را داخل آبگوشت بگذارد، و نباید لقمه پرچرب را داخل سرکه و یا ترشی بگذارد، و یا برعکس، چون شاید دیگران دوست نداشته باشند.

و از جمله آداب مهمانداری اینکه نباید هنگام غذا خوردن به مهمانها نگاه کرد.

نبايد صاحبخانه قبل از مهمانها از غذا دست بکشد، مگر اینکه بداند آنان به راحتی غذایشان را می خورند. خوردن غذا روی سفره بهتر است از خوردن آن روی خوان [ظرفی است برای خوردن غذا] بخاری از انس

روایت کرده است که پیامبر ﷺ روی خوان هرگز غذا نخورد و نان لواش را نیز تا وقتی که فوت کرد نخورد. بخاری (۶۴۵۰) این روایت را نقل کرده است.

مستحب است مهمان را تا در خانه همراهی کرد، آنگونه که ابو عبید القاسم بن سلام به دیدن امام احمد رفت؛ ابو عبید گفته است وقتی خواستم برخیزم، با من برخاست، گفتم بیرون نیا ولی ایشان گفتند: شعبی گفته است: از اتمام دیدار این است که باید مهمان را تا دم در همراهی کرد. (الآداب الشرعیة (۲۲۷/۳)).

مهماندار باید سعی کند افراد متقی و پارسا را بر سفره خویش دعوت کند، نه افراد فاسق و بی دین، به دلیل قول پیامبر ﷺ که می فرماید: «لا تصاحب إلا مؤمناً، ولا يأكل طعامك إلا تقي» (ابوداود (۴۰۴۵) و ترمذی (۱۹۹۲) این حدیث را روایت کرده اند و آلبانی آنرا حسن دانسته است.) یعنی: تنها با افراد مؤمن دوستی و رفاقت کن، و سعی کن تنها افراد متقی غذای تو را بخورند.

برای مهمانی نباید تنها ثروتمندان را دعوت نمود و از فقراء خبری نباشد، بدلیل قول ابوهریره که می فرماید: «شر الطعام طعام الولیمة یدعی إليها الأغنیاء و یتترك الفقراء، ومن لم یجب فقد عصی الله ورسوله». (آلبانی آنرا صحیح دانسته و بخاری موقوفاً آنرا تخریج نموده است.)

یعنی: بدترین طعام، غذای ولیمه (ازدواج) است که تنها ثروتمندان را دعوت می کنند و فقراء را فراموش می کنند، و هر کس هم نرود با خدا و رسولش نافرمانی کرده است. مهمان باید با خاطری آسوده و دلپسند مجلس را ترک کند، و برای صاحبخانه دعا کند، و از تقصیرش بگذرد.

از عبدالرحمن بن ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) روایت شده است که: یک روز برایمان مهمان آمده بود و پدرم شبها نزد پیامبر ﷺ می رفت، و آن شب نیز بر روال عادات خود رفت و به من گفت: عبدالرحمن از مهمانها پذیرایی کن، عبدالرحمن می گوید: هنگام شام خواستم از آنان پذیرایی کنم و سفره را انداختم، ولی آنان امتناع کردند و گفتند تا پدر خانه نیاید لب بغذا نمی زنیم، من هم گفتم:

پدرم مرد سختگیری است، اگر شما غذا نخورید می ترسم به من صدمه بزنند، ولی آنان همچنان امتناع کردند؛ و هنگامیکه پدرم برگشت ابتدا رفت سراغ مهمانها و گفت به مهمانهایتان غذا داده اید؟ اهل خانه هم گفتند خیر، و او گفت: مگر به عبدالرحمن دستور ندادم؟ عبدالرحمن

می گوید در این وقت من خویش را پنهان کردم، و گفت: ای نادان! به خدا قسم اگر صدای من را می شنوی بیرون بیا، وگرنه تو را تنبیه می کنم، می گوید: منهم بیرون آمدم و گفتم: بخدا من بی گناهم، مهمانهایت اینجا هستند و از آنان

بپرس، من خواستم به آنان غذا بدهم ولی آنان قبول نکردند و تو را می خواستند. و پدرم به آنان گفت: چرا شام نخورده اید؟ و به من گفت: بخدا قسم امشب به تو غذا نمی دهیم، و مهمانها نیز گفتند: بخدا قسم ما هم تا او غذا نخورد نمی خوریم، ابوبکر می گوید هیچ وقت چنین

شب شومی را ندیده ام، وای بر شما چرا غذا را نمی خورید؟! سپس گفت: اما رفتار اولتان شیطانی بود، و حالا بیائید شامتان را بخورید، او می گوید: غذا را آوردند و بسم الله را گفتند، هم آنها و هم ابوبکر غذا را خوردند، او می گوید، صبح که رسید ابوبکر رفت پیش پیامبر ﷺ و

گفت: ای رسول خدا آنان به خیر دست یافتند، و من سوگند را شکستم، ولی پیامبر ﷺ فرمود: بلکه تو خیرخواهترین و بهترین آنها هستی؛ و او گفت: کفاره را هم ندادم. (متفق علیه و در آن کلمات برّو و حشّ ... نیست.)
فوائدی که از این داستان بدست می‌آید: (الآداب الشرعیه (۱۷۶/۳)).

می‌توان کسی را نزد مهمانها گذاشت و خود به کارهای ضروری پرداخت.
مهمان نباید به کاری که صاحبخانه انجام می‌دهد اعتراض کند یعنی نمی‌تواند بشیوه پذیرایی اعتراض کند، و اگر فهمید او خود را به مشقت و سختی می‌اندازد بخاطر شرم و حیائی که دارد، با آرامی و مهربانی اعتراض می‌کند، چون شاید صاحبخانه از اینکار هدفی داشته باشد، که نتواند بگوید و یا برایش سخت باشد که با مهمان مخالفت ورزد.

چونہ زنی مهمان با اهل خانه، همانگونه که بخاری بر آن ترجمه نموده و بر آن عنوان آورده است و می‌نویسد: «باب فی قول الضیف لصاحبه لا آکل حتی تأکل».
و مهمانان ابوبکر هم مصلحتی داشت که غذا را نخوردند، چون او هیچ‌گاه نمی‌رسید که شام را بخورد. پنهان شدن از ترس اذیت شدن، همانگونه که عبدالرحمن انجام داد، پس مانند این اشکالی ندارد که با پدر انجام داد.
باید مواظب بود که به صاحبخانه فشار وارد نکرد، بدلیل قول خداوند که می‌فرماید: «فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَبِرُوا» (الأحزاب: ۵۳).

«و وقتی غذا خوردید پراکنده شوید».

ابوبکر بن ابی‌الدنیا روایت کرده و می‌گوید: ابوعبید القاسم بن سلام گفته است: به دیدن احمد بن حنبل رفتم وقتی وارد خانه‌اش شدم، بلند شد و من را بغل کرد و در جای خویش نشاند، گفتم: یا اباعبدالله مگر نمی‌گویند: صاحبخانه نسبت به صدر مجلس و خانه مستحقتر است؟ گفت درسته هر جا که بخواهد می‌نشیند و می‌نشاند، می‌گوید در دل خویش گفتم ای اباعبید این را داشته باش که فایده‌ای است برای تو، سپس گفتم: یا اباعبدالله اگر می‌دانستم اینجوری از من پذیرایی می‌کنی، همه روزه می‌آمدم، در جواب گفت: اینرا نگو زیرا من دوستانی را دارم که در طول سال یکبار آنانرا می‌بینم، ولی آنانرا بیشتر از کسانی دوست دارم که همه روزه می‌بینم؛ با خود گفتم این هم فایده دوم یا اباعبید! و هنگامیکه خواستم بروم با من بلند شد، گفتم: بلند نشو یا اباعبدالله، و او گفت: شعبی گفته است: از جمله موارد اتمام دیدار این است که باید صاحبخانه با مهمان تا دم در، او را همراهی کند، و من گفتم یا ابا عبدالله، چه کسی از شعبی روایت کرده است؟! گفت: ابن ابی‌زائده از مجالد، از شعبی نقل کرده است. گفتم: یا اباعبید این فایده سوم است! (الآداب الشرعیه (۲۲۷/۳)).

خلاصه ی آداب حضور در جلسه مهمانی

۱- انتظارش را برای غذا طولانی نکند تا موجب اضطراب و ناراحتی میزبان نگردد، قبل از وقت به محل ضیافت نرود و میزبان را غافل گیر نکند، زیرا این امر موجب اذیت او می‌گردد.

۲- وقتی وارد می‌شود، در صدر جلسه ننشیند، بلکه فروتنی را در جلسه رعایت کند، هر جایی را که صاحب منزل برای نشستن راهنمایی کند، بنشیند و آنجا راترک نکند.

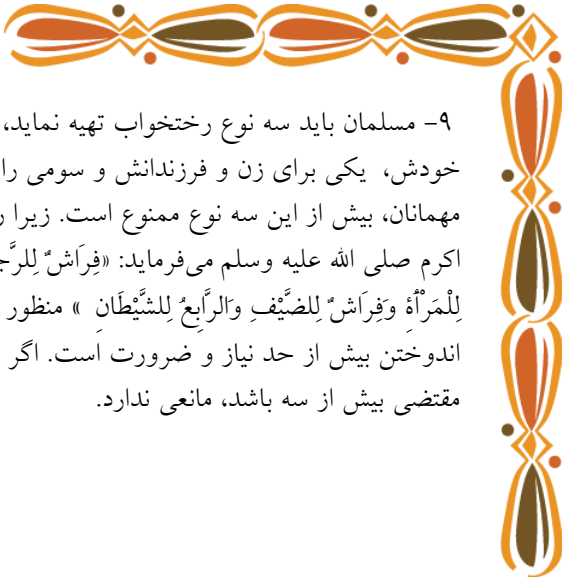
۳- میزبان غذا را هر چه زودتر حاضر و آماده کند، این یک نوع احترام به مهمان است و شریعت به اکرام مهمان سفارش کرده است. «مَنْ كَانَ يَوْمٌ مِّنْ يَّوْمٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ» «هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد باید از مهمان تجلیل کند».

۴- در جمع کردن سفره شتاب نکند، و تا مهمانان دست از خوراک نکشیده‌اند به جمع کردن سفره مبادرت نکند.
۵- غذا به مقدار نیاز و ضرورت روی سفره آورده شود، زیرا غذای اندک خلاف مروت و مازاد از مقدار نیاز تضییع و ریاکاری است، هر دو مورد شرعا مورد نکوهش‌اند.

۶- بیش از سه روز نزد کسی مهمان نشود مگر اینکه میزبان برای ماندن اصرار کند، و به هنگام بازگشت، میزبان را مطلع سازد و از او خداحافظی کند.

۷- هنگام برگشتن مهمان، میزبان او را تا درب منزل بدرقه کند، اعمال پیشینیان چنین بوده است و علاوه بر این، بدرقه از جمله تکریم است که شریعت بدان امر کرده است.

۸- مهمان باید ابراز خوشحالی کند هر چند که در حق او نوعی کوتاهی شده باشد، زیرا چنین عملی از اخلاق حسنه محسوب می‌گردد و بنده را به درجه عبادت گذاران می‌رساند.

۹- مسلمان باید سه نوع رختخواب تهیه نماید، یکی برای خودش، یکی برای زن و فرزندانش و سومی را برای مهمانان، بیش از این سه نوع ممنوع است. زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: «فِرَاشٌ لِلرَّجُلِ وَفِرَاشٌ لِلْمَرْأَةِ وَفِرَاشٌ لِلضَّيْفِ وَالرَّابِعُ لِلشَّيْطَانِ» منظور اسراف و اندوختن بیش از حد نیاز و ضرورت است. اگر نیاز مقتضی بیش از سه باشد، مانعی ندارد.